

DANIEL McCOY • **Viking Ruhu**

DANIEL McCOY Norslar ve Cermen halkların Hıristiyanlık öncesi dönemleri, mitolojileri ve pagan inançları üzerine çalışan Daniel McCoy'un ABD'de yayımlanmış *The Love of Destiny: the Sacred and the Profane in Germanic Polytheism* (2013, *Kader Aşk: Cermen Çoktanrıcılığında Kutsallık ve Dünyevilik*) adlı bir kitabı daha bulunmaktadır. Yazar, Nors mitolojisi ve diniyle ilgili en çok okunan dijital kaynaklardan biri olan norse-mythology.org'un da kurucusudur.

The Viking Spirit. An Introduction to Norse Mythology and Religion

© 2018 Daniel McCoy

İletişim Yayınları 2806 • Başvuru Dizisi 114

ISBN-13: 978-975-05-2724-1

© 2019 İletişim Yayıncılık A.Ş. / 1. BASIM

1. Baskı 2019, İstanbul

EDİTÖR Merin Sever

DİZİ KAPAK TASARIMI Suat Aysu

KAPAK ve İLLÜSTRASYON Seda Mit

UYGULAMA Hüsnü Abbas

DÜZELTİ Remzi Abbas

DİZİN Berkay Üzüm

BASKI Ayhan Matbaası • SERTİFİKA NO. 22749

Mahmutbey Mahallesi, 2622. Sokak, No: 6/31 Bağcılar 34218 İstanbul

Tel: 212.445 32 38 • Faks: 212.445 05 63

CILT Güven Mücellit • SERTİFİKA NO. 11935

Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırımı Caddesi, Gelincik Sokak,

Güven İş Merkezi, No: 6, Bağcılar, İstanbul, Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları • SERTİFİKA NO. 40387

Binbirdirek Meydanı Sokak, İletişim Han 3, Fatih 34122 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

DANIEL McCOY

Viking Ruhu

Nors Mitolojisi ve Dinine Giriş

The Viking Spirit

An Introduction to Norse Mythology and Religion

ÇEVİREN *Cumhur Atay*

İçindekiler

BİRİNCİ KISIM

Nors Dini

BİRİNCİ BÖLÜM

Giriş	13
Viking dünyası.....	13
“Nors dini”ni tanımlamak.....	19
Bilgimizin kaynakları, yöntemleri ve mevcut durum.....	22

İKİNCİ BÖLÜM

Tanrılar ve Tanrıçalar	29
Nors tanrılarının yapısı.....	29
Odin.....	32
Thor.....	38
Freya ve Frigg.....	41
Frey.....	44
Loki.....	46
Balder.....	49
Heimdall.....	50
Küçük ve/veya belirsiz tanrılar.....	51

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Diğer Tanrısal Varlıklar	55
Devler.....	55
Valkürler.....	57
Elfler.....	59
Cüceler.....	61
Toprak ruhları.....	62

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Kozmoloji	65
Viking öbür dünyası.....	65
Zaman.....	73

BEŞİNCİ BÖLÜM

Kader	79
Nors kader kavramı.....	81
Nornlar.....	82
Kadere verilen tepkiler.....	83

ALTINCI BÖLÜM

Ahlâk	87
Şeref ve öz çıkar.....	89
Cinsel ve toplumsal cinsiyete dayalı ahlâk.....	91

YEDİNCİ BÖLÜM

Benlik ve Parçaları	95
<i>Hamr</i>	96
<i>Hugr</i>	97
<i>Fylgja</i>	98
<i>Hamingja</i>	99

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Ölüm ve Öbür Dünya	101
Ölüler diyarı.....	105
Valhalla.....	108
Ölülerin devam eden varlığı.....	110

DOKUZUNCU BÖLÜM

Resmî Dinsel Uygulama	113
Kutsal yerler.....	113
Festivaller ve diğer kamusal merasimler.....	117
İnsan kurban edilmesi.....	120
Kişisel adanmışlık.....	122

ONUNCU BÖLÜM

Büyü ve Şamanlık	125
Seid.....	128
Seid'in kullanılışı.....	132
Seid'in cinsel dinamikleri.....	134
Seid yapanların toplumsal konumu.....	136
Şamanlık.....	139

İKİNCİ KISIM

Nors Mitolojisi

ON BİRİNCİ BÖLÜM

Nors Mitolojisi Nedir?	145
Mit nedir.....	145
İki Nors mitolojisi.....	147
Nors efsanelerinin yorumlanması.....	148
Nors mitolojisinin yapısı.....	150

ON İKİNCİ BÖLÜM

Evrenin Yaratılması	153
Evrenin yaratılması.....	154

ON ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İlk İnsanların Yaratılması	157
İlk insanların yaratılması.....	157

ON DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Heimdall Toplumsal Sınıfları Oluşturuyor	159
Heimdall toplumsal sınıfları oluşturuyor.....	159

ON BEŞİNCİ BÖLÜM

Tanrıların Savaşı	163
Tanrıların savaşı.....	163

ON ALTINCI BÖLÜM

Şairlik Şarabı	167
-----------------------------	-----

ON YEDİNCİ BÖLÜM

Tanrıların Hazinesi	173
Tanrıların hazinesi.....	173

ON SEKİZİNCİ BÖLÜM

Asgard'ın Surları Nasıl İnşa Edildi?..... 177

Asgard'ın surları nasıl inşa edildi?..... 177

ON DOKUZUNCU BÖLÜM

Odin'in Rünik Yazıyı Keşfetmesi..... 181

Odin'in rünik yazıyı keşfetmesi..... 181

YIRMİNCİ BÖLÜM

Odin Neden Tek Gözlüdür?..... 185

Odin neden tek gözlüdür?..... 185

YIRMI BİRİNCİ BÖLÜM

Kurdun Bağlanması..... 187

Kurdun bağlanması..... 187

YIRMI İKİNCİ BÖLÜM

Thor Büyük Yılanı Avlıyor..... 191

Thor büyük yılanı avlıyor..... 191

YIRMI ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Idun'un Kaçırılması..... 195

Idun'un kaçırılması..... 196

YIRMI DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Njord ile Skadi'nin Evlenmesi..... 199

Njord ile Skadi'nin evlenmesi..... 199

YIRMI BEŞİNCİ BÖLÜM

Thor ile Geirrod..... 201

Thor ile Geirrod..... 201

YIRMI ALTINCI BÖLÜM

Freja'nın Gerdanlığının Çalınması..... 205

Freja'nın gerdanlığının çalınması..... 206

YIRMI YEDİNCİ BÖLÜM

Odin'in Sürgün Edilmesi..... 209

Odin'in sürgün edilmesi..... 210

YIRMI SEKİZİNCİ BÖLÜM

Frey'in Gerd'e Kur Yapması..... 213

Frey'in Gerd'e kur yapması..... 213

YIRMI DOKUZUNCU BÖLÜM

Kukuleталиya İşkence Edilmesi	217
Kukuleталиya işkence edilmesi.....	217

OTUZUNCU BÖLÜM

Gefjun'un Zealand'ı İsveç'ten Koparması	221
Gefjun'un Zealand'ı İsveç'ten koparması.....	221

OTUZ BİRİNCİ BÖLÜM

Thor'un Hrungrir ile Düellosu	223
Thor'un Hrungrir ile düellosu.....	223

OTUZ İKİNCİ BÖLÜM

Aksakallı Kayıkçı	229
Aksakallı kayıkçı.....	229

OTUZ ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Odin ile Billing'in Kızı	233
Odin ile Billing'in kızı.....	233

OTUZ DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Thor ile Utgarda-Loki	235
Thor ile Utgarda-Loki.....	236

OTUZ BEŞİNCİ BÖLÜM

Odin ile Vafthrudnir	241
Odin ile Vafthrudnir.....	242

OTUZ ALTINCI BÖLÜM

Gelin Thor	245
Gelin Thor.....	246

OTUZ YEDİNCİ BÖLÜM

Thor'un Alviss ile Yarışması	249
Thor'un Alviss ile yarışması.....	250

OTUZ SEKİZİNCİ BÖLÜM

Balder'in Rüyaları	253
Balder'in rüyaları.....	253

OTUZ DOKUZUNCU BÖLÜM

Balder'in Ölümü (Birinci Versiyon)	257
Balder'in ölümü.....	258

KIRKINCI BÖLÜM

Balder'in Ölümü (İkinci Versiyon).....263

Balder'in ölümü.....265

KIRK BİRİNCİ BÖLÜM

Loki'nin Alayları.....271

Loki'nin alayları.....272

KIRK İKİNCİ BÖLÜM

Loki'nin Cezası.....279

Loki'nin cezası.....280

KIRK ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Andvari'nin Laneti.....283

Andvari'nin laneti.....283

KIRK DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Sigurd Destanı.....287

Sigurd destanı.....288

KIRK BEŞİNCİ BÖLÜM

Ragnarok.....303

Ragnarok.....304

Sonsöz

KIRK ALTINCI BÖLÜM

Sonuç.....309

"Efsaneler ebedidir, ama asla değişmeden kalmazlar".....309

Viking ruhu.....311

Kaynakça.....313

Dizin.....319

BİRİNCİ KISIM

Nors Dini

GİRİŞ

Viking dünyası

Kadırga rüzgârlı denizde transa girmiş bir kâhin gibi salmıyor. Yağmurda ve çalkantılı dalgalarda kürek çekilen zorlu günlerden sonra tayfa yorgunluktan harap. Kaba, boz bulanık yün giysileri sudan ağırlaşmış ve yağmur yerini nihayet az bulutlu bir sabaha bırakmış olsa da, ağustos havası sırayla kürek çekip zar oyunları ile kendilerini eğlendiren ıslanmış adamları ürper-tecek kadar serin.

Birkaç gün önce İskandinavya'nın batı sahilinden, komşu kral ve klan reislerinin önderliğindeki Vikinglerden zenginlikleri hakkında harika masallar işittikleri bir ülke olan İngiltere'nin doğu sahiline yelken açmışlardı. Kralın beş gemilik etki-leyici filosundaki adamların hiçbirisi daha önce bu büyük ada-ya ayak basmadı. Ama onlar uzman gemicidir ve gökte, denizde kendilerini batıya götürecek işaretleri gözlemeyi bilirler.

Sverrir, torbasından nemli bir arpa somunu çıkarıp ısırdı. Taşta öğütülmüş ekmek kum ve toz kırıntısıyla doluydu. Daha onlu yaşlarının sonunda olduğu halde, hayatı boyunca bunun gibi kaba ekmek yemekten dişleri epeyce aşınmıştı. Zaten bir-kaçı da düşmüştü. Ancak bu somun hiç değilse iskorbütün en-gellenmesinde çok gerekli olan vitaminleri sağlamak için biraz

çam ağacı iç kabuğu katılarak pişirilmişti. Yavan somun karnını doyurmaya yetmese bile, hem besleyici olduğu hem de açlığını yatıştırdığı için şükretti.

Sverrir, hali vakti yerinde bir çiftçinin çocuğu olarak yetişmişti. Daha küçük bir çocukken zorlu, tehlikeli ve hiç bitmeyecek gibi görünen çiftlik işlerine verilmiş ve onun olması gerekenden daha az boy atabilmesine sebep olan iki ayrı şiddetli kıtlık görüp geçirmiş olduğu halde, sık sık kendisini o günlerin göreceli kesinlik ve güvenliğini özlerken bulmuştu. Hep babasının çiftliğini miras almak istemiş, ama babası Sverrir on yedisindeyken öldüğünde dördüncü ve en küçük oğul olarak babasının mülkünden herhangi bir miras alma şansının az olduğunu fark etmişti. Haklıydı da. Böylece heves kadar zorluk yüzünden gidip kralın savaşı ve akıncı takımına katılmıştı.

Artık nihayet ilk akınındaydı. Daha on sekizindeydi, korku içindeydi, ama bu maceraların ona yurtta getireceği mutlak şeref için can atıyordu. Önderi Kral Harald ise şimdiye kadar asil, cömert ve son derece akıllı biri olduğunu göstermişti. Sverrir ona hizmet etmekten gururluydu.

Sverrir yukarı baktı ve teknenin önünde dikilen kralının göğü gözleyip dümenciye talimat verdiğini gördü. “Tanrıları devlere karşı savaşa götürürken Odin de böyle görünüyordu herhalde” diye düşündü Sverrir. Sverrir Thor’a inanır ve evden ayrılmadan önceki gün, bu akında kendisine şans bahşetmesi için baş tanrısına bir keçi kurban etmiştir.

Yukarıdan uçan bir martı çığlık atıyor. Mürettebatın hepsi bir an için işini bırakıp dikkat kesiliyor. Bu, karaya yaklaştıklarını anlamına geliyor. Ve kısa bir süre sonra, dağılan siste İngiltere’nin yeşil beyaz sahilinin ilk soluk çizgileri görünüyor.

Savaşçılar silahlarını toparlarken çıkan metal tangirtuları teknenin her yerinden iştiliyor. Birkaç parça zırhı olan az sayıda kişi bunları kuşanıyor. Sverrir de baltasını hazırlıyor. O ve yine kralın savaşçılarından biri olan en iyi çocukluk arkadaşı Hauk, birbirlerine cesaret verici güzel sözler söylüyorlar. Eşlik eden teknelerdeki klan reislerinin kendi adamlarına yaptığı gibi, kral da onlara coşku veren bir konuşma yapıyor.

Gemiler baştankara ediyor ve mürettebat karaya çıkıyor. Görünürde kimseler yok, ama eğer muhbirlerinin anlattıkları doğruysa kıyıda ki kumsalın çeperini oluşturan kum tepeliklerinin hemen ilerisinde zengin bir ticaret şehri olmalı.

Kralın kuvvetleri tepelerin zirvesinde dolaşırken, ortasında birçok kule bulunan muhteşem, şatafatlı bir yapı gördüler. Ortalıkta hâlâ kimse yoktu. Fakat şehrin kıyısındaki çiftliklerin içinden asıl şehri kuşatan surlara doğru yol alırlarken masaların üzerinde duran yarı yoğrulmuş ekmekleri ve ocaklardaki yarı kor ateşi fark ettiler. Bu çiftlikleri sakinleri daha yeni terk etmişti; hem de çok hızlı şekilde...

Akın ordusu şehir kapılarına ulaştığında savaşçıların birçoğu kendini coşkun bir çılgınlığa kaptırmıştı ve kurt gibi, ayı gibi havlayıp, uluyup, hırlıyorlardı. Herkes bağıyor ve silahlarını kalın tahta kalkanlarına vuruyordu. Büyük kapıların üstündeki taş duvarların yarıklarından üzerlerine ilk ok sağanağı yağdı. Bunları savuşturmak için akıncılar kalkanlarını kaldırdı. Birkaç acı haykırış duyulduysa da takım ilerlemek için bastırdı. Şaşılacak kadar kısa bir süre içinde kapıları parçalayıp şehre girdiler. Yine ortalıkta kimse yoktu. Okçular bile kaçmış gibiydi. Adamlar yolları üstündeki her şeyi yağmalayarak, bulabildikleri –tuhaf biçimde az sayıdaki– değerli şeyleri toplayarak ilerlediler.

Sonunda şehrin merkezindeki görkemli binaya ulaştılar. Sverrir, binanın ona bu ülkede var olduğu anlatılan, tek başına hüküm sürdüğü ve diğer tüm tanrı ve tanrıçalardan nefret ettiği söylenen bir tanrıyı onurlandırmak için inanılmayacak kadar tuhaf törenlerin yapıldığı büyük tapınaklardan birine benzediğini fısıldadı Hauk'a. "Hatta efsaneler doğruysa," dedi, "burada tapınan insanlar kendi kahramanlarından birinin etini yiyip kanını bile içerlermiş!" Daima şüpheli olan Hauk homurdandı, bunların masaldan ibaret olduğunu söyleyerek reddetti.

Önce, binanın içinde hiçbir ses duymadılar. Ama yaklaşıncaya, konuşan bir adamın kısık sesini fark ettiler. Ses tonunda ve ahenginde otorite ve liderlik vardı, fakat sesi sanki ölüm korkusundan çatallaşmış bozuluyordu. Vikingler kapıları parçalayıp yüksek, karmaşık renkli pencereleri kırdılar.

İlk savaşçılar içeri dalarken içeride toplanmış erkek, kadın ve çocuk kalabalığından çaresiz çığlıklar yükseldi. Binanın içi, Sverrir'in şimdiye kadar gördüklerinden çok daha gösterişliydi. Sverrir'in etrafında görebildiği en pahalı eşyaların çoğu binanın kendi demirbaşları olsa da, şehir halkının yanlarında taşıyabilecekleri bütün değerli şeyleri buraya getirmeleri bu etkiyi arttırmıştı...

Vikingler, kendileriyle ganimetleri arasında duran –erkek, kadın ya da çocuk– herkesi kesmeye başlayınca, şehir halkı da ellerinden birini bedenlerinin ve başlarının dört değişik yerine dokundurmayı içeren tuhaf bir işaret yapmaya başladı. Bazıları spor olsun diye, belki de bastırılmayan coşkun öfke dürtüsüyle öldürüyor gibiydi.

Sverrir, bir tarafına sıkıca bir adam vücudu oyulmuş, altından yapılmış, balta büyüklüğünde bir haçla kaçmaya çalışan uzun, zengin süslü bir cübbe giymiş bir adama yaklaştı. Onu omzundan yakalayarak, bakışlarında toplayabildiği tüm gaddarlığıyla ona üstten bir bakış fırlattı ve “Tuttuğun altını bana ver, ben de canımı bağışlayayım,” dedi. Adam ağlayarak duraksadı, ama Sverrir baltasını kaldırıncaya boyun eğdi. Sverrir gitmesine izin verdi ve adam, pervasız cesaretiyle ünlü, birçok akının gazisi bir başka Viking savaşçısı haykırarak saldırıp kafasını boynunun yarısına kadar kestiğinde, cesedi yere düşüp başı bir tarafa sallanmadan önce, hem rahatlama hem de çaresizlik içinde son bir nefes aldı. Genç dövüşçü midesindekilerin ağzına geldiğini hissetti, ama bunları geri bastırmak için tüm gücünü topladı. Etrafındaki anlamsız acı ve kanın memleketindeki şarkılarda ve konuşmalarda ona sunulmuş olan parlak muharebe ülküsüne pek az benzediği ortaya çıkmıştı. Ancak kendisine daha genç ve tecrübesiz olduğunu hatırlattı; belki de bir şeyi kayırıyordu. Ayrıca sonuçta o ve akıncı yoldaşları, kazanmak için yola çıktıkları zenginliği ve sonrasında da kendi kasabalarında şan ve şerefli bir ismi kazanmıyorlar mıydı? Bu, gerçekten gayet zalimce ve iğrenç olan bu sefere değmez miydi?

Katliam arbedesinin ötesinde, Sverrir'i kısa dalgınlığından çıkaran bir savaş borusu işitildi. Bazıları, lânetin gelmiş olduğu

taraftaki pencerelere koştular. Kent halkı yüzlerinde bir umut, Vikingler ise büyük bir endişeyle döndüler. Bu, kente yanında takviyeyle gelen, Viking kuvvetinden katbekat büyük, heybetli İngiliz ordusuydu.

Kral Harald, haykırarak yağmaladıklarıyla beraber derhal gemilere dönülmesini emretti.. Adamlar ganimetle birlikte ellerinden geldiğince hızlı bir şekilde koştular, fakat kumsala erişmelerinden hemen önce yakalandılar. Korkunç bir çatışma çıktı. İki taraf da çok kayıp verdi. İngiliz ordusu, iyi eğitimli eratına ustalıklı komuta eden bölge kralı tarafından yönetiliyordu. Sonunda Vikingler gemilerine dönüp yanlarında ganimetlerin çoğuyla yurda yelken açsalar da ağır kayba uğradılar. Sverrir için en acısı, Hauk'un yiğitçe çarpıştıktan sonra ölmesiydi.

Denizde büyüklü küçüklü yaraların tedavi edildiği, daha da bayat ekmeklerin yendiği ve daha da sert havalarla uğraşılan günlerin sonunda, Kral Harald'ın adamları nihayet anayurtlarının ufukta beliren dağlarını ve onları çağırın fiyortlarını fark ettiler. Kasabalarına vardıklarında akıncı takımı iftiharla karşılandı. Sverrir, biraderleri ve akına çıkmadan önce bir süre kur yaptığı, kendi yaşlarında alımlı bir kız olan Thordis tarafından sıcak bir şekilde selamlandı. Evlilik üzerine konuşmuşlardı, ama Sverrir onunla ya da başka birisiyle yuva kurmadan önce, yağmacılıkla yeteri kadar para biriktirip bir çiftlik satın almak istiyordu. Kızın, yetenekli bir eşin yapması, hem de iyi yapması beklenen eğirme, dokuma, dikiş, yemek pişirme, süt sağma, süt ürünleri yapma ve sonsuz gibi görünen işler listesindeki diğer her şeyde iyi olduğunu duymuştu. Ona karşı derin hisler besliyordu, ama bir çiftliğin sadece aşkla yürümediğini de biliyordu.

Ertesi gün kral, salonunda savaşçılarına muhteşem bir ziyafet verdi. Uzun, yüksek, ahşap binanın pencereleri yoktu. Ortalığı aydınlatan tek şey yanan ateşi ve çoğu yerinde altın ve gümüş süslemeler bulunan en güzel elbisesiyle zırhını giymiş olan kral diğerlerinin arasında belirgin şekilde parlıyordu. Savaşçılar, ziyafet esnasında Kral Harald'ın başta oturduğu yere doğru dikine uzanan dar ve uzun iki masaya rütbe ve başarılarına göre sıralanmışlardı. Kraliçe büyük, süslü bir bal şarabı

testisi getirdi ve kraldan başlayıp sırayla devam ederek savaşçılara merasimle şarap servis etti. En son katılanlardan biri olan Sverrir masanın sonlarına oturmuştu ve en son servis yapılacaklar arasındaydı.

Herkesin boynuzu içkiyle dolunca tokuşturma ve ant içme turları başladı. Nihayet kadınlar yemeği getiriyorlardı. Anayemek, (çoğunlukla) başarılı olan akına şükretmek için önceden kurban edilmiş bir boğa olurdu. Adamlar sarhoş oldukça, önlerine konan mükellef ikramla karınları doydukça hava daha da neşeleniyor ve arkadaşlıkları güçleniyordu.

Yemek bitince, Kral Harald'ın çok sayıdaki şairlerinden biri küçük bir harp çıkarıp koruyucusu kralı şerefine yeni bir parça yazdığını bildirdi. Parmaklarıyla uygun bir ritim tutturarak, artık epey sarhoş olmuş basit savaşçıların bir kısmının isteseler de anlamayacakları kadar karmaşık ve bilgece sözleri olan bir şarkıyı söylemeye başladı. Sverrir'in anlayabildiği, kralın Odin'in soyundan olduğu, insan olan diğer tüm krallardan daha fazla savaştığı ve daha çok düşmanı yendiği, cömertliğininse savaşçılık maharetleri gibi eşsiz olduğunun söylendiği. Son akın ise tam bir şanlı zafermiş gibi sunuluyordu. Sverrir, içinden, akının gerçekten de şu an şairin anlattığı gibi olup olmadığını sorgularken buldu kendisini. Hauk, kralın diğer birkaç savaşçısı gibi ölmüştü, ayrıca şair buna bizzat şahit olmamıştı bile. O ne bilirdi ki? Yine de, Sverrir kendini bu sanat dolu, heyecan verici ânın büyüüne kapılmış halde buldu. Bu tepki savaşçılar arasında çok yaygın görünüyordu ve sonrasında, şiirin bir kısmı boylarını aşıya bile, bunun harika bir parça olduğu konusunda hepsi hemfikirdi.

Şiirden sonra, Kral Harald akının ganimetini dağıttı. Kralın şaire verdiği hediyeler gerçekten gayet boldu, adeta onun övgülerini karşılıyordu. Adamların hepsi, önderlerine olan sıcak sadakat duygularını güçlendiren paylar aldılar yağmadan. Sverrir'e gelince, o da pahalı birkaç ıvır zıvır aldı; "O çiftlik için birtiktirmeye başlamaya yeter" diye düşündü.

Takip eden günlerde, ölen arkadaşının onuruna dikilen büyük anıt taşının karşılığı olarak altının bir parçasını kullandı.